

Myter som sanningar själv sabotage på börs

Många myter omgärdar aktiemarknaden. Konsekvensen av detta belyses i det fjärde avsnittet av Aktieproffsskolan. Kom ihåg att de flesta av de färdigheter som krävs för att man ska lyckas på börsen är av mental karaktär.

”Rationella individer agerar irrationellt när de är rädda. De blir rädda när de förlorar pengar, och deras omdöme försämrar radikalt. Detta ligger i människans natur. Det kan inte förnekas – det måste lyftas fram till beskådning.”

Jesse Livermore

Människor har en förmåga att komplicera saker och ting. Inom psykologin finns ett begrepp som rätt och slätt kallas för själv sabotage. Kortfattat går detta ut på att många människor misslyckas i sina förehavanden – inte för att de saknar kompetens och förmåga utan snarare för att de har en undermedveten önskan om att misslyckas.

Någonstans djupt inom sig själva anser de sig inte värda att lyckas, eller de vill inte befatta sig med framgångens avigsidor. I princip i samtliga fall bottnar själv sabotage i den barndom de haft. Otrygghet, traumatiska händelser och avsaknad av kärlek under barndoms-tiden manifesteras vid vuxen ålder på fler sätt än människor är medvetna om.

En form av själv sabotage som vi återfinner på börsen är benägenheten att acceptera myter som självklara sanningar. Det finns mängder av myter som omgärdar aktiemarknaden, och nedan vill vi belysa dem som vi anser vara mest skadliga för

Kursplan

- 1: Grundpelarna
- 2: En fungerande metod
- 3: Riskhantering
- 4: **Psykologiska aspekter, del 1**
- 5: Psykologiska aspekter, del 2
- 6: Handlingsplan

den enskilde investeraren. Medan du läser om dessa myter, betänk vad mästerspekuleraren Ed Seykota har myntat: ”Var och en får ut vad de vill ha av marknaden. En del människor vill förlora, så de ser till att vinna genom att förlora pengar.”

Om du håller med om någon av myterna i nedanstående rubriker uppmanar vi dig att omgående tänka om:

Myt 1: Att tjäna pengar på börsen är lätt.

Många nybörjare har naiva föreställningar om marknaden. När de ser på en börsskärm tror de sig se en bekväm väg till rikedom. Men när de sedan sträcker ut handen mot skatten märker de att allt är en illusion. Vad som är ännu värre är att varje gång novisen sträcker sig efter pengarna förlorar han eller hon mera. Nybörjaren förlorar på grund av bristande kunskap och bristande disciplin. Om det vore så enkelt att man ”köpte billigt och sålde dyrt” skulle världen krylla av miljardärer.

Myt 2: En avkastning motsvarande 15 procent är inte tillräcklig.

”Jag har inga större förväntningar på avkastningen. Det räcker med om jag gör 100 procent per år.”

Detta uttalande, på fullaste allvar, kom från en person som medverkade vid ett aktieseminarium vi var delaktiga i. Vad som var ännu värre var att i princip samtliga av de övriga deltagarna hyste liknande

förhoppningar om en rimlig avkastning.

Vi vill i sammanhanget belysa att en kapitalförvaltare som kan åstadkomma 15 procents avkastning varje år till låg risk ganska snart kommer att vara tvungen att neka nya kunder inträde. 15 procent per år till en begränsad risk är bra, det är fantastiskt bra. Förutsatt att kapitalet växer med ränta-på-ränta-effekt blir det en ansenlig summa över tiden. Räkna själv! Och kom ihåg Albert Einsteins syn kring detta fenomen: ”Ränta-på-ränta-effekten är mänsklighetens genom tiderna främsta uppfinning och utgör världens åttonde underverk.”

Myt 3: Kostnader är oviktiga.

Att uppnå riskjusterad överavkastning är få förunnat. De flesta som handlar med aktier uppnår en avkastning som är sämre än index, dessutom ofta till en hög risk. Det finns flera orsaker till detta fenomen. En del av förklaringen är de kostnader som är förbundna med aktiehandel. Kurtage samt skillnaden mellan köp- och säljkurs tär på kapitalet. Det är därför viktigt att man kan minimera kostnaderna. Betrakta kostnader som ett nödvändigt ont, men försök att begränsa dem i största möjliga utsträckning.

Myt 4: Lönsamma metoder är komplicerade.

Många av de bästa metoderna för att tjäna pengar på börsen är kon-

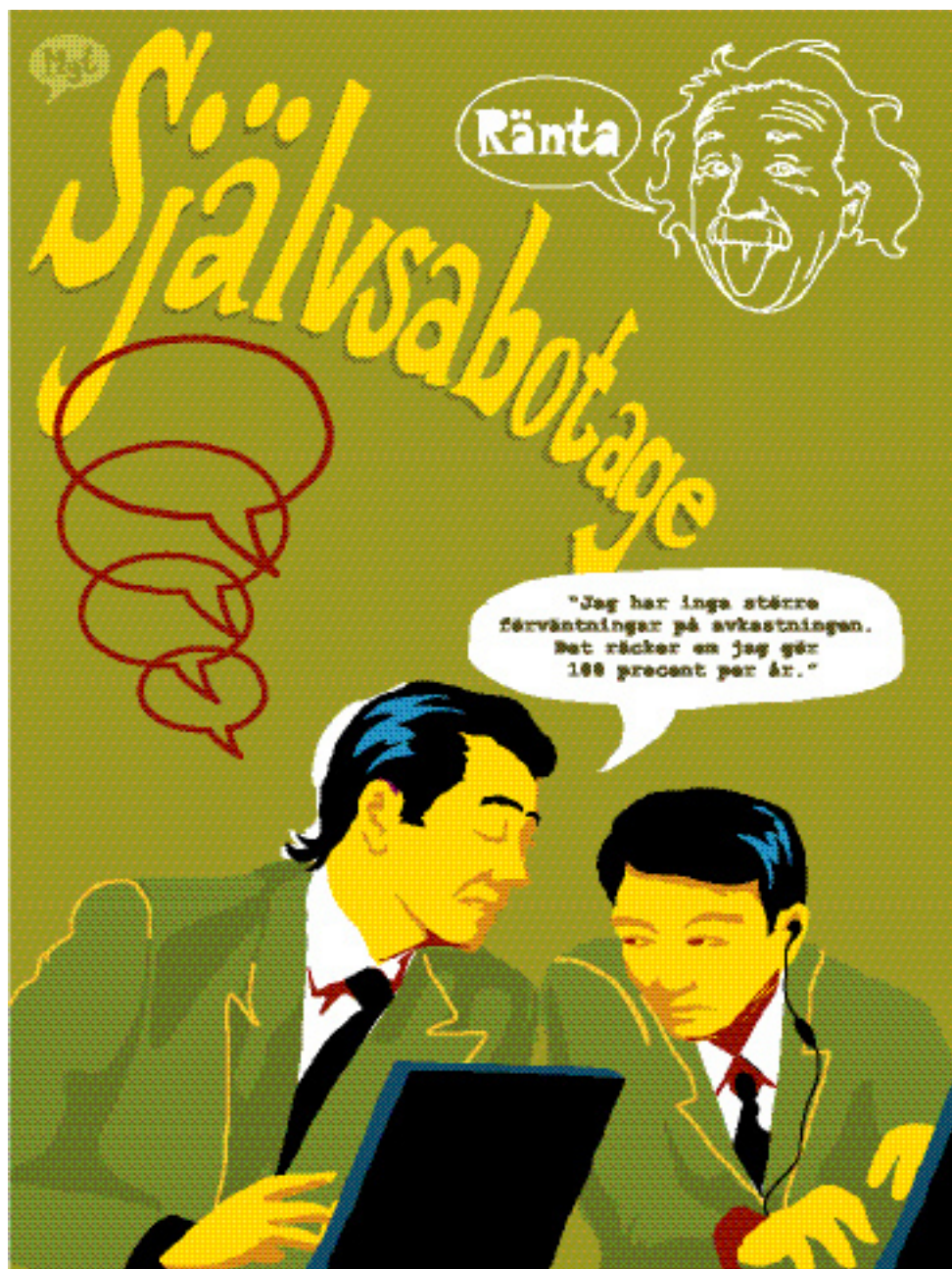
ceptuellt enkla. De är ofta desto svårare att följa i praktiken, eftersom känslorna spelar in och sätter vår disciplin på ständiga prov. Vi känner till ett flertal invecklade system med många ingående variabler som fungerar, men vi känner också till vinstgivande metoder och modeller som är så enkla att ett barn skulle kunna förstå och tillämpa dem.

Myt 5: De som tjänar pengar på börsen känner till en hemlighet.

Det finns inga hemligheter kring framgångsrik aktiehandel. Det finns inga modeller, metoder eller system som alltid fungerar. Varje aktör kommer att uppleva förluster för en del av sina affärer. Förluster är en del av verkligheten i professionell aktiehandel. Den enda faktiska hemlighet vi känner till är hur lönsamt det är att man lär sig ta sina förluster i ett tidigt skede – medan de fortfarande är små.

Myt 6: Mer kapital underlättar lönsam aktiehandel.

”Hade jag bara haft mer kapital i min depå skulle min handel ha varit lönsam.” Detta är en vanlig missuppfattning, som vi ofta får ta del av. Vår erfarenhet styrker det rakt motsatta förhållandet. Vi upplever att det är betydligt lättare att uppnå en procentuellt sett högre avkastning med en liten depå än det är med en stor. Den enda fördelen en stor depå har är att några av de

Många myter

grasserar om hur lätt det är att tjäna pengar på aktiehandel. Men fantasiavkastningar är inget annat än

– fantasier!

ILLUSTRATION:
TOBIAS FLYGAR

kostnader som är förbundna med aktiehandel blir mindre. Eventuella aktietidningar, marknadsbrev, handelsapplikationer och dylikt blir billigare i relation till depåns värde. Dessutom kan stora depåer ofta medföra lägre kurtage.

Myt 7: Framgång bygger på att hitta en guru som alltid har rätt.

Sökandet efter vägledning och styrning är en naturlig del av människans natur. Genom att låta andra fatta besluten slipper man många av de ångestladdade känslor som är förknippade med att behöva fatta egna beslut. Det är mot bakgrund av detta fenomen som många väljer att bli anhängare av en ”marknads-guru”, en expert som verkar veta vad han/hon pratar om. En marknads-guru kan anta olika skepnader. Vissa söker dem i marknadsbrev, andra lyssnar till experter på olika chatsidor på Internet eller i affärstidningar.

Vi menar inte att det är fel att ta till sig andra människors synpunkter. Däremot anser vi att de faktiska besluten om hur man agerar på börsen ska fattas av individen själv. Vad andra anser ska granskas kritiskt, användas selektivt och får under inga omständigheter bli det allena-rådande beslutsunderlaget.

Myt 8: Marknaden är riggad.

Förvånansvärt ofta får vi ta del av konspirationsteorier om att marknaden är riggad till de stora aktörernas fördel. Naturligtvis stämmer inte detta. Människor har en tendens att vältra över sina inre brister på externa faktorer. Den svenska börsen är rättvis och ger den enskilde individen samma möjligheter som vilken annan aktör som helst. Däremot finns det aktörer som har skaffat sig en konkurrensfördel på denna marknad genom att vara mer pålästa, bättre förberedda och mer erfarna än den stora massan →

är. I likhet med på varje form av marknadsplats belönas kompetens vid börshandel i kronor och ören.

”Den verkliga orsaken till att så få individer lyckas med sin handel är att de färdigheter som krävs för att lyckas är av mental karaktär.”

Gary Smith

Om vi som aktörer väljer att tro på någon av ovanstående myter innebär detta ett mentalt bagage och en form av självsabotage som begränsar oss som investerare. Lyckas man inte avskärma sig från sitt mentala bagage får detta ofta långtgående följder, och då menar vi inte bara för lönsamheten utan

även för den egna aktieportföljen. Det är av yttersta vikt att vi som människor tar ansvar för våra egna beslut och våra egna handlingar. Att, som strutsen, stoppa huvudet i sanden vid minsta obehag missgynnar i slutändan bara oss själva.

Passion, engagemang, ödmjukhet och disciplin i det vardagliga livet tenderar att spilla över till övriga delar av ens liv. De egenskaper du uppvisar som människa är också de egenskaper du för med dig i ditt dagliga arbete eller när du handlar med aktier. Det är därför viktigt att man inser att första steget till att växa som investerare är att först växa som människa. Oavsett vilket gebit man betraktar utgör strävan

efter mästerskapet i mångt och mycket strävan efter ett rikare liv. Vår uppmaning är be- drägligt enkel: Tag kommandot över ditt öde som investerare genom att först ta kommandot över ditt eget liv. Sätt upp mål för vad du vill uppnå – både som investerare och som människa – och börja jobba mot dessa mål redan i dag.

Och kom ihåg: Förlorare skyl-

ler sina misstag och personliga brister på andra. Vinnare lär av sina misstag och jobbar med sina personliga tillkortakommanden. Vilken grupp vill du tillhöra?

Vårt att veta

- ✓ Inom psykologin finns ett begrepp som kallas för självsabotage.
- ✓ Investerare som väljer att tro på myter tar på sig ett mentalt bagage.
- ✓ Förlorare skyller sina misstag och personliga brister på andra.

TONY UGRINA, AKTIECHEF
C-G GYLLENRAM, KAPITALFÖRVALTNINGSCHEF

De arbetar tillsammans med professionell kapitalförvaltning hos Ability Asset Management. www.aam.se.